

The Royal Women's Hospital Women's Health Information

Liječenje endometrioze

Ožujak 2004

Što se može desiti ukoliko ne liječite endometriožu?

Blagi oblik endometrioze ne zahtijeva uvijek liječenje. Liječnik će vam ponuditi tretman koji treba ublažiti simptome bolesti prije nego izliječiti samo oboljenje.

Ako se ne liječite, u izvjesnim slučajevima stanje endometrioze se može poboljšati i bez tretmana, ali u većine slučajeva ostat će isto. Neki će se slučajevi znatno pogoršati bez liječenja.

U većine žena koje boluju od endometrioze, simptomi će nestati u klimakteriju. Ukoliko želite donijeti odluku da li uopće liječiti endometriožu, potrebno je odvagati rizike tretiranja bolesti prema uticajima koje endometrioza, ako je ne liječite, ima na vaš život

Koji su vidovi liječenja?

Endometrioza se može liječiti medicinski (uz upotrebu lijekova) ili operativno. Nekada je potrebno koristiti i lijekove i operativne zahvate. U nekih žena stanje se poboljša nakon korišćenja alternativnog liječenja. Lijekovi mogu biti različiti, od onih protiv bolova (kao što je paracetamol i nesteroidni lijekovi protiv upalnih procesa) pa sve do hormonalnih tretmana koji zaustavljaju ovulaciju i mjesečnicu.

Operativnim zahvatom se endometrioza može otkloniti ili spaliti. Najčešće se koristi laparoskopija (kirurški zahvat koji se vrši kroz mali urez na tijelu).

Ako su jajnici zahvaćeni cistama endometrioze, najbolje je primijeniti kirurški zahvat jer nije vjerojatno da će one nestati same i nije ih moguće tretirati lijekovima.

Liječenje u slučajevima neplodnosti

Dokazano je da kirurški zahvat može povećati plodnost u onih žena koje boluju od blagog oblika endometrioze. Liječenje težih oblika endometrioze, osobito ako postoje ciste na jajnicima, će izgleda također poboljšati plodnost, no međutim ovo nije potkrijepljeno u cjelosti.

Čini se da lijekovi nisu u stanju poboljšati plodnost.

Potrebno je ustanoviti i liječiti i druge uzročnike neplodnosti.

Što učiniti protiv bolova

Gdje je bol najveći problem, liječenje ima za cilj olakšati simptome i smanjiti bol. Uobičajeni vidovi liječenja su:

- obični lijekovi za ublažavanje bola (paracetamol itd.)
- hormonalno liječenje (lijekovi koji sprječavaju trudnoću)
- kirurški zahvat

Obični lijekovi za ublažavanje bola

Mnoge žene će osjetiti olakšicu u vidu smanjenja simptoma nakon uzimanja lijekova koji su dostupni kroz slobodnu prodaju, kao što je paracetamol (Panadol®) i nesteroidni lijekovi protiv upalnih procesa (Ponstan®, Nurofen®, Naprogesic® itd).

Hormonalno liječenje

Hormonalno liječenje se koristi da bi se zaustavio normalan mjesečni ciklus, što vodi zaustavljanju i usporavanju rasta endometrioze. Ovo je najjednostavnije postići kroz uzimanje lijekova za sprečavanje trudnoće. I drugi hormonalni tretmani koji su se pokazali efikasima, jer su mogli smanjiti bol prouzročen endometriozaom, također su dostupni.

Neke žene će iskusiti popratne pojave uz korišćenje hormonalnih tretmana.

Kirurški zahvat

Kirurški zahvat se može prvotno predložiti da bi se mogla potvrditi dijagnoza. Nekim ženama će se ponuditi kirurški zahvat jer ne žele uzimati lijekove ili stoga što lijekovi na njih osobno nisu uticali.

Svrha laparoskopije (kirurškog zahvata koji se vrši kroz mali urez na tijelu) je uspostaviti dijagnozu i utvrditi liječenje svih vidljivih oblika endometrioze. Ovo se može učiniti uz pomoć lasera ili dijatermijom, što će uništiti endometrioza spaljivanjem. Alternativno, naslage endometrioze se mogu ukloniti kirurškim putem.

(također potražite informativnu knjižicu "Liječenje endometrioze laparoskopijom")

U manjeg broja žena gdje su prisutni izraženi simptomi bolesti, koje lijekovi ili drugi kirurški zahvati ne mogu olakšati, ozbiljniji kirurški zahvati kao što je uklanjanje maternice i jajnika, se mogu razmotriti.

Nekada endometrioza može zahvatiti zidove debelog crijeva. Gdje je to slučaj i kad to stvara velike probleme, može se savjetovati uklanjanje oboljelog dijela debelog crijeva. Ovaj kirurški zahvat može izvesti ljekar specijalista u slučaju da je potrebno, no to je rijetkost.

Mogućnosti za liječenje

Stvari koje treba razmotriti

Ne činiti ništa:

Koristi:

- odsustvo propratnih pojava pri uzimanju lijekova
- odsustvo rizika pri operaciji
- stanje se može samo od sebe popraviti

Nedostatci:

- veći dio simptoma se neće promijeniti
- neki simptomi se mogu pogoršati

Obični lijekovi za ublažavanje bolova (Paracetamol, Nurofen®):

Koristi:

- lako ih je nabaviti
- nuspojave nisu uobičajene

Nedostatci:

- često nemaju mnogo utjecaja
- rizik od dobijanja čira na želucu od Nurofena®

Lijekovi bazirani na progesteronu:

Koristi:

- smanjuju bol
- utječu na neregularnost i prestanak mjesečnice
- u većem broju slučajeva utječu na prestanak rasta endometrioze
- neki mogu djelovati kontraceptivno.

Nedostatci:

- nuspojave: rast tjelesne težine, promjena raspoloženja, akne, povećana dlakavost, grčevi, bol u dojkama
- simptomi bolesti mogu se vratiti nakon prekida liječenja
- ne mogu uvijek pomoći protiv bola
- ne mogu poboljšati plodnost
- opasno je zatrudnjeti u toku liječenja
- ne mogu svi djelovati kontraceptivno.

Lijekovi koji uzrokuju klimakterij:

Koristi:

- gubitak mjesečnice
- smanjenje bola
- prekid rasta endometrioze u većem broju slučajeva

Nedostatci:

- nuzpojave: valunzi, pojačano znojenje
- utječe na tanjenje kostiju ako se koristi više od šest mjeseci
- simptomi bolesti mogu se vratiti nakon prekida liječenja
- opasno je zatrudnjeti u toku liječenja
- nisu kontraceptivni
- ne moraju pomoći protiv bolova.

Kombinovana kontraceptivna pilula:**Koristi:**

- djeluje kao kontraceptiv
- reducira bol
- može reducirati ili zaustaviti mjesečnicu.

Nedostatci:

- nuzpojave: mučnina, rast tjelesne težine
- opasno je zatrudnjeti u toku liječenja
- manji rizik od stvaranja krvnih ugrušaka u nogama ili plućim

Mirena IUD:

Ovo je još uvijek pokusni tretman protiv endometrioze koji se može koristiti kad to simptomi bolesti dopuštaju i kad postoji potreba za kontraceptivnim sredstvom.

Laparoskopija:**Koristi:**

- omogućuje točnu dijagnozu
- omogućuje dugoročno izlječenje u oko 70% žena
- nema potrebe za dugoročno korišćenje lijekova.

Nedostatci:

- nije moguće tretirati svaki tip endometrioze na ovaj način
- postoji rizik pri kirurškoj intervenciji
- ne mora otkloniti bol
- povratak bolesti se javlja u oko 30 % žena

Histerektomija (Hysterectomy) i uklanjanje endometrioze:**Koristi:**

- može se postići dugoročno izlječenje u preko 90% žena
- nema potrebe za korišćenjem lijekova
- prestanak mjesečnice

Nedostatci:

- postoji veći rizik od kirurške intervencije nego kod laparoskopije
- neplodnost
- neke su žene nesrećne usljed gubitka maternice
- može da uzrokuje potrebu za HRT ako se uklanjaju jajnici
- ne garantira prestanak bola.

Alternativno i dopunsko liječenje:

Postoje raznovrsni vidovi liječenja koji mogu dopuniti vaš liječnički tretman ili mu mogu poslužiti kao alternativa. Najpopularnija je tradicionalna kineska medicina i biljni preparati. U nekih žena dolazi do poboljšanja ali nema znanstvenih dokaza koji potvrđuju da kineska medicina može ublažiti simptome bolesti niti poboljšati plodnost.

Ako ste voljni koristiti dopunske vidove liječenja dobro je to prodiskutirati s vašim liječnikom jer oni mogu smetati uzimanju izvjesnih lijekova. PBS (Pharmaceutical Benefits Scheme) ne pokriva troškove alternativnog i dopunskog liječenja.

Kada liječenje ne pomaže

Krajnji vid liječenja endometrioze je histerektomija, što je u biti odstranjivanje maternice, jajnika i cjelokupnog tkiva zahvaćenog endometriozom. Ovo je ozbiljan kirurški zahvat i nakon njega nema mogućnosti za trudnoću. Na nesreću, u nekih žena se ponovno nastavljaju simptomi bolesti, iako je jasno da je svo tkivo zahvaćeno endometriozom djelotvorno uklonjeno.

Također je moguće da kada niti lijekovi niti kirurški zahvat ne mogu da otklone simptome bolesti, simptomi ne moraju biti uzrokovani endometriozom. U takvim slučajevima potrebne su daljnje pretrage da bi se pronašli drugi uzročnici za vaše simptome. U nekih žena se uzrok bolovima nikada neće moći ustanoviti i njihovo liječenje će samo reducirati simptome bolesti i poboljšati kvalitetu njihovog života.

Ako nije endometrioza, što je?

Bol u predjelu zdjelice može biti uzrokovan nizom ginekoloških uzroka kao što su:

- adenomioza (adenomyosis) - oboljenje usljed kojega tkivo koje oblaže maternicu urasta u mišiće maternice)
- infekcija zdjelice kao npr. klamidija (Chlamydia)
- ožiljak (sraščivanje) kao rezultat ranijih kirurških intervencija
- infekcija ili raniji upalni process u zdjelici
- ciste na jajnicima

Bol u predjelu zdjelice može također biti uzrokovan drugim neginekološkim uzrocima kao što su:

- iritativan sindrom debelog crijeva
- upalno oboljenje debelog crijeva kao što je Kronova bolest (Crohn's disease)
- problem s mokraćnim mjehurom kao što je kronična infekcija ili upala.

Žena koja pati od bolova u zdjelici ne mora imati određeni fizički razlog, već njeno stanje i pogoršanje istog može biti usljed psiholoških uzročnika kao što je ranija seksualna i fizička zloupotreba.

Konačno, žene koje su reproduktivno i hormonalno zdrave mogu imati ove probleme. Nekada liječnici nisu u stanju otkriti što uzrokuje bol.

Gdje pronaći više informacija

Centar za zdravstvenu zaštitu žena (RWH)

(03) 9344 2007

1800 442 007 (free call) Email: whic@rwh.org.au

<http://wellwomens.rwh.org.au>

Društvo za borbu protiv endometrioze u Viktoriji

567 Waterdale Road

Heidelberg West

Victoria 3081

Australia

(03) 9457 2933

<http://www.endometriosis.org.au/>

Ginekološka klinika pri *Royal Women's Hospital*

The clinic is located in the outpatients department on the ground floor of The Royal Women's Hospital

Klinika se nalazi u ambulatnom odjelu bolnice u prizemlju zgrade

Telefon 9344 2183

Druge RWH informativne stranice koje vam mogu koristiti

RWH ima na Internetu veliki broj informativnih stranica na različitim jezicima. Ako želite više informacija, potražite našu web-stranicu za zaštitu zdravlja. Adresa je

<http://wellwomens.rwh.org.au>

Također u bolnici (Royal Women's Hospital) možete potražiti tiskane brošure. Tražite sljedeće:

- *Endometrioza – informacije za žene*
- *Liječenje endometrioze laparoskopijom*
- *Osnovne stvari o kontracepciji - IUD*